

La poma

(ALDC, V, 1234. La poma)

El mot *poma* (s. XII) designa el fruit del pomer o la pomera (*Pyrus malus* subsp. *mitis*; *Malus domestica*) i prové de POMA, plural neutre de PŌMUM, pròpiament ‘fruits de l'arbre’, que es concretà “en el que fou el més abundós, com ho fou la poma, sobretot quan no s’havia importat o propagat el cultiu dels més delicats o menys autòctons” (DECat) i que va desplaçar el llat. MALUM, conservat des de la var. MELUM en cat. ant. i avui eivissenc *mel* amb el sentit figurat de ‘galtó de la cara’; veg. *pera*, *fruita*, amb el mateix canvi morfològic i semàntic. Notem la var. [p'umə] del ross.

Maçana (s. XIV) deriva de (MALA) MATTIANA, que era el nom d’una espècie molt coneguda de pomes anomenades així en record de Caius Matius, amic de Cèsar, i autor de diverses obres d’agricultura;

és congènere del cast. *manzana* (ant. *maçana*), port. *maçã*, gall. *mazá*. En algunes localitats conviuen les dues formes: a 84, la *poma* és “llarga i verda” i la *maçana*, “vermelleta i dolça”, mentre que a 116 *poma* és mot arcaic enfront de *maçana*. La var. *maçana* és resultat d’una dilació de la nasal inicial, com *magrana* > *mangrana*. *Maçana* ha pres valors figurats, com ‘bony al cap’, ‘cabota de la camella del jou’ (DCVB); veg. Veny, 1958-1960.

El mapa reflecteix un domini quasi general de *poma*, interromput en tortosí per *maçana* i a la franja ponentina, que manifesta una continuïtat d’àrea lingüística amb l’arag., mentre que en alacantí pot ser una expansió des del murcià.

Són mots normatius *poma*, des del *DOrt*, 1917, i *maçana*, des del *DG1*, 1932.

